

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА

01 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність В11 Філологія (за спеціалізаціями)
Спеціалізація В11.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська
Додаткова спеціалізація – В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад
Обсяг дисципліни 9 кредитів ЄКТС. **Шифр дисципліни** ОЗП.03
Мова навчання українська **Статус дисципліни:** обов'язкова (загальної підготовки)
Факультет гуманітарно-педагогічний **Кафедра** слов'янської філології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин					Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття									
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				Залік	Іспит
Д	1	1	5	150	50	32		18		100			+	
З	1	1	5	150	14	8		6		136			+	
Д	1	2	4	120	50	32		18		70				+
З	1	2	4	120	14	8		8		106				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад
 Програму склала Людмила ТЕРЕЩЕНКО ст. викладач Людмила ТЕРЕЩЕНКО
 Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології.
 Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.
 Зав. кафедри слов'янської філології Наталія ТОРЧИНСЬКА Наталія ТОРЧИНСЬКА
 Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету
 Голова вченої ради факультету Неля ПОДЛЕВСЬКА Неля ПОДЛЕВСЬКА

1. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова» передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців ступеня бакалавра за освітньою програмою Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад є одним зі складників циклу обов'язкових дисциплін загальної підготовки, займає вагоме місце в підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю В11 Філологія (за спеціалізаціями) (**Спеціалізація В11.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно)**), перша – польська, **додаткова спеціалізація** – В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) і покликана надавати здобувачам вищої освіти знання з фонетики, лексикології, морфеміки; усвідомлення взаємозв'язків і взаємовідношень мовних одиниць, закономірностей функціонування цих одиниць, формування фахової мовленнєвої культури студентів, поглиблення загальної культури писемного й усного мовлення, вироблення практичних умінь та навичок виконання вправ і завдань різного характеру, рівня складності, підготовка до усвідомленого та серйозного сприйняття інших дисциплін лінгвістичного циклу; формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості з високим рівнем комунікативної компетенції.

Пререквізити – ОЗП.01 Вступ до слов'янської філології. ОЗП.02 Вступ до мовознавства.

Постреквізити – ОЗП.07 Основи філологічних досліджень. ОФП.05 Редагування перекладів. ОФП.16 Стилїстика і культура української мови.

Відповідно до **Стандарту вищої освіти** із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

Інтегральну компетентність: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності: ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 08. Здатність працювати в команді та автономно. ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні. ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ФК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються. ФК 04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. ФК 06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. ФК 07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту. ФК 09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами. ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів та жанрів. ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення. ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації. УК 01. Здатність перекладати і редагувати різностильові тексти, здійснювати усний та письмовий переклади.

Програмні результати навчання:

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. ПРН 09. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми

створення усних і писемних текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами. ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища та процеси, що їх зумовлюють. ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя. ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. ПРН 22. Здійснювати різні види перекладів із польської / англійської мови українською мовою і навпаки в усній і письмовій формах, перекладати і редагувати різностильові та спеціальні тексти.

Мета дисципліни – це: оволодіння здобувачами освіти необхідною для майбутніх сумою знань з сучасної української мови, оволодіння науковою лінгвістичною термінологією в галузі фонетики, лексикології, морфеміки; усвідомлення взаємозв'язків і взаємовідношень мовних одиниць, закономірностей функціонування цих одиниць, формування фахової мовленнєвої культури студентів, поглиблення загальної культури писемного й усного мовлення, вироблення практичних умінь та навичок виконання вправ і завдань різного характеру, рівня складності, підготовка до усвідомленого та серйозного сприйняття інших дисциплін лінгвістичного циклу; формування національно свідомої, духовно багатої мовної особистості з високим рівнем комунікативної компетенції.

Предмет: вивчення таких основних понять: «фонема», «фонетична транскрипція», «орфограма», «слово і лексема», «семантика», «моносемія/полісемія», «системні відношення в лексиці», «синонімія/ антонімія/ омонімія/ паронімія», «стилістична диференціація лексики», «фразеологічна одиниця», «морфема», «дериватологія», «словотвір», «граматика», «морфологія», «граматична категорія», «синтаксис», «речення», «пунктуація», «пряма мова» тощо.

Завдання: засвоїти головні засади системного, взаємопов'язаного функціонування одиниць мови на різних рівнях української мови; особливостей фонетичної системи української мови, диференціації лексичних одиниць за ступенем їх уживаності в мовленнєвій практиці; класифікації лексики української мови з погляду походження, причин і джерел лексичних запозичень; складу лексики української мови зі стилістичного погляду; класифікаційних ознак фразеологізмів, їх типів; джерел формування фразеології; основних словників української мови, усвідомити основні принципи словотворення української мови, засвоїти особливості граматики української мови: морфологію і синтаксис, розуміти основні поняття граматичного значення, граматичної категорії, засвоїти частиномовну приналежність мовних одиниць та їхні граматичні категорії, навчитися будувати і аналізувати речення різних структурних типів, формувати національно свідому, духовно багату мовну особистість з високим рівнем комунікативної компетенції.

Результати навчання. Здобувач освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *знати* й *уміло використовувати* понятійний апарат, зокрема *послугуватися* відповідною науковою термінологією з лінгвістики; *добирати* необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних ресурсів; *вміти пов'язувати* теоретичні знання і практичні навички, критично *аналізувати* й *упорядковувати, класифікувати* й *систематизувати* навчальний матеріал; *уміти* застосовувати ці знання у професійній діяльності; *знати* норми літературної мови та *вміти їх застосовувати* у практичній діяльності; *аналізувати* мовні одиниці всіх рівнів, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; використовувати українську мову в усній та письмовій формі для розв'язання комунікативних завдань у професійній, побутовій, суспільній, навчальній, науковій сферах життя; демонструвати розуміння норм сучасної української літературної мови для майбутньої успішної перекладацької діяльності.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Перший семестр						
Тема 1 Українська мова – національна мова українського народу: походження, розвиток, статус.	2		8			18
Тема 2. . Фонетична система української мови.	4	4	18	2	2	20
Тема 3. Графіка та орфографія. Орфоепія.	4	4	18		2	20
Тема 4. Лексикологія як наукова дисципліна..Слово та його значення. Системні відношення в лексиці.	10	4	18	2	2	30
Тема 5. Українська фразеологія. Етапи становлення української лексикографії	6	2	18	2		18
Тема 6. Морфеміка та словотвір.	6	4	20	2		30
Разом за 1-й семестр:	32	18	100	8	6	136
2 семестр						
Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Граматика як галузь мовознавства. Граматичні категорії. Морфологія. Самостійні і службові частини мови.	2		8			
Тема 2. Іменні частини мови. Іменник. Прикметник. Займенник. Числівник.	8	4	9	2	2	
Тема 3. Дієслово і його форми. Прислівник.	4	4	9	2		
Тема 4. Службові частини мови.	2	2	8			
Тема 5. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення.	4	2	9	2	2	
Тема 6. Синтаксис складного речення.	6	2	9	2	2	
Тема 7. Складні синтаксичні конструкції.	4	2	9			
Тема 8. Пряма мова. Діалог.	2	2	9			
Разом 2 сем. :	32	18	70	8	6	106

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1 семестр		
1	Українська мова – національна мова українського народу. Питання періодизації. Поняття літературної мови. Мовна норма та її соціальне значення. Мова як система. Література: 18, 19.	2
2	Фонетична система української мови. Предмет і завдання фонетики. Артикуляційно-акустичні характеристики приголосних звуків. Класифікація приголосних. Артикуляційно-акустичні характеристики голосних звуків. Класифікація голосних. Транскрипція Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
3	Фонетична система української мови. Фонетичні явища. Склад. Наголос. Інтонація. Зміни звуків у мовному потоці. Асиміляція. Дисиміляція. Чергування голосних. Чергування приголосних. Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
4	Графіка й орфографія. Основні питання орфографічної грамотності. Принципи українського правопису. Апостроф, м'який знак, подвоєння і подовження приголосних в українських та іншомовних словах. Література: 1, 6, 11, 12,	2
5	Графіка й орфографія. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Написання складних слів. Правило 'дев'ятки'. Велика буква. Література: 1, 6, 11, 12,	2
6	Лексикологія як наукова дисципліна. Предмет і завдання лексикології. Слово і лексема. Лексичне значення слова. Семантична структура лексичного значення. Сема. Гіпонімічні відношення. Еквоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
7	Системні відношення в лексиці. Моносемія. Полісемія. Пряме і переносне значення слова. Метафоричні й метонімічні перенесення. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
8	Системні відношення в лексиці. Синонімія. Антонімія. Пароніми. Омоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
9	Лексика української мови з погляду її походження. Питома українська лексика. Запозичення. Іншомовні слова в сучасній українській мові. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
10	Склад лексики української мови з погляду її стилістичного вживання. Активна й пасивна лексика. Зміни у словниковому складі мови. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
11	Фразеологія як розділ мовознавства. Основні напрямки фразеологічних досліджень. Фразеологічне значення. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
12	Системні відношення у фразеології. Класифікації фразеологізмів. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
13	Джерела фразеології. Експресивно-стилістичні властивості фразеології. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17. Лексикографія як розділ мовознавства. З історії української лексикографії. Загальна типологія словників. Типи лінгвістичних словників. Перспективи української лексикографії. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
14	Морфеміка та словотвір. Морфемна будова слова. Слова змінні і незмінні. Основа і закінчення. Поняття про морфему..	2

	Література: 5, 6, 9, 13, 14	
15	Основа слова і закінчення. Типи морфем. Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
16	Словотвір. Основні поняття словотвору. Способи словотвору Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
	Разом за 1 семестр	32
	2 семестр	
1	Тема 1. Граматика як галузь мовознавства. Граматичні категорії. Морфологія. Самостійні і службові частини мови. Предмет морфології. Типи морфологічних форм і засоби їх вираження. Частини мови і принципи їх класифікації. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
2	Тема 2. Самостійні частини мови. Іменні частини мови. Іменник. Загальна характеристика іменника як частини мови. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Відміни іменників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
3	Тема 2. Парадигма відмінкових форм іменника. Система відмінкових закінчень. Особливості відмінювання іменників 1, 2, 3, 4 відмін. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
4	Тема 2. Прикметник. Розряди прикметників за значенням. Ступенювання прикметників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
5	Тема 2. Займенник. Розряди за значенням. Розряди займенників за співвідношенням з іншими частинами мови. Правопис займенників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
6	Тема 2. Числівник. Розряди числівників. Відмінювання і правопис числівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
7	Тема 3. Дієслово та його форми. Морфологічні категорії дієслова: вид, спосіб, стан, час. Творення часових форм. Категорії особи, числа і роду. Дієвідмінювання. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
8	Тема 3. Дієслівні форми: інфінітив, безособові форми, дієприкметник, дієприслівник. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
9	Тема 2. Прислівник. Загальна характеристика прислівника як частини мови. Значеннєві розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
10	Тема 4. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук як особлива частина мови. Правопис прийменників. Правопис сполучників. Правопис часток. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
11	Тема 5. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Типи речень. Просте неускладнене речення. Просте ускладнене речення. Розділові знаки при однорідності. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
12	Тема 5. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Просте ускладнене речення. Відокремлення і розділові знаки. Вставні слова, словосполучення і розділові знаки. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
13	Тема 6. Синтаксис складного речення. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
14	Тема 6. Синтаксис складного речення. Складнопідрядні речення. Типи складнопідрядних речень. Пунктуація у складнопідрядних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2

15	Тема 6. Синтаксис складного речення. Безсполучникові складні речення. Пунктуація у безсполучникових складних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
16	Тема 7. Складні синтаксичні конструкції. Речення з різними типами зв'язку. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
17	Тема 8. Пряма мова. Діалог. Способи передачі прямої мови. Пунктуація. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
18	Тема 8. Цитування. Правила оформлення цитат. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
Разом за 2 сем.		36

3.2. Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти 1 семестр

Но- мер лек- ції	Тема лекції	Кіль- кість годин
1	Фонетична система української мови. Предмет і завдання фонетики. Артикуляційно-акустичні характеристики приголосних звуків. Класифікація приголосних. Артикуляційно-акустичні характеристики голосних звуків. Класифікація голосних. Транскрипція. Склад. Наголос. Інтонація. Зміни звуків у мовному потоці. Асиміляція. Дисиміляція. Чергування голосних. Чергування приголосних. Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
2	Лексикологія як наукова дисципліна. Предмет і завдання лексикології. Слово і лексема. Лексичне значення слова. Системні відношення в лексиці. Моносемія. Полісемія. Пряме і переносне значення слова. Метафоричні й метонімічні перенесення. Синонімія. Антонімія. Пароніми. Омоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
3	Фразеологія як розділ мовознавства. Основні напрямки фразеологічних досліджень. Фразеологічне значення. Системні відношення у фразеології. Класифікації фразеологізмів. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
4	Морфеміка та словотвір. Морфемна будова слова. Слова змінні і незмінні. Основа і закінчення. Поняття про морфему.. Основа слова і закінчення. Типи морфем. Словотвір. Основні поняття словотвору. Способи словотвору Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
Разом:		8

2 семестр

Но- мер лек- ції	Тема лекції	Кіль- кість годин
1	Самостійні частини мови. Іменні частини мови. Іменник. Загальна характеристика іменника як частини мови. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Відміни іменників.Парадигма відмінкових форм іменника. Система відмінкових закінчень. Особливості відмінювання іменників 1, 2, 3, 4 відмін. Прикметник. Розряди прикметників за значенням. Ступенювання прикметників. Займенник. Розряди за значенням. Розряди займенників за співвідношенням з іншими частинами мови. Правопис	2

	займенників.Числівник. Розряди числівників. Відмінювання і правопис числівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	
2	Дієслово та його форми. Морфологічні категорії дієслова: вид, спосіб, стан, час. Творення часових форм. Категорії особи, числа і роду. Дієвідмінювання. Дієслівні форми: інфінітив, безособові форми, дієприкметник, дієприслівник. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
3	Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Типи речень. Просте неускладнене речення. Просте ускладнене речення. Розділові знаки при однорідності. Вставні слова, словосполучення і розділові знаки. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
4	Синтаксис складного речення. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. . Пунктуація у складнопідрядних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
Разом:		8

3.3. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

<i>Номер теми</i>	<i>Тема практичного заняття</i>	<i>Кількість годин</i>
<i>1 семестр</i>		
1	Українська мова – національна мова українського народу. Питання періодизації. Поняття літературної мови. Мовна норма та її соціальне значення. Мова як система Фонетична система української мови. Мова як система. Артикуляційно-акустичні характеристики звуків. Класифікація звуків. Література: 18, 19.	2
2	Склад. Наголос. Інтонація. Зміни звуків у мовному потоці. Асиміляція. Дисиміляція. Чергування голосних. Чергування приголосних. Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
3	Графіка й орфографія. Основні питання орфографічної грамотності. Принципи українського правопису. Апостроф, м'який знак, подвоєння і подовження приголосних в українських та іншомовних словах Література: 1, 6, 11, 12,	2
4	Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Написання складних слів. Правило 'дев'ятки'. Велика буква. Література: 1, 6, 11, 12,	2
5	Системні відношення в лексиці. Моносемія. Полісемія. Пряме і переносне значення слова. Метафоричні й метонімічні перенесення. Системні відношення в лексиці. Синонімія. Антонімія. Пароніми. Омоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
6	Фразеологія як розділ мовознавства. Основні напрямки фразеологічних досліджень. Фразеологічне значення. Системні відношення у фразеології. Класифікації фразеологізмів. Джерела фразеології. Експресивно-стилістичні властивості фразеології. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2
7	Лексикографія як розділ мовознавства. З історії української лексикографії. Загальна типологія словників. Типи лінгвістичних словників. Перспективи української лексикографії. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	2

8	Морфеміка та словотвір. Морфемна будова слова. Основа слова і закінчення. Типи морфем. Українська дериватологія. Способи словотвору. Література: 5, 6, 9, 13, 14	4
	Разом за 1 семестр:	18
	2 семестр	
1	Іменник. Лексико-граматичні розряди іменників. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Система відмінків. Поділ іменників на відміни. Невідмінювані іменники. Парадигма іменників 1 відміни. Парадигма іменників 2 відміни. Парадигма іменників 3 відміни. Парадигма іменників 4 відміни. Особливості відмінювання множинних іменників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
2	Прикметник. Морфологічні ознаки. Лексико-семантичні розряди: якісні, відносні, присвійні. Ступенювання прикметників. Система словозміни прикметників. Займенник як частина мови: розряди за значенням. Правопис. Числівник. Розряди числівників. Відмінювання і правопис числівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
3	Дієслово та його форми. Морфологічні категорії дієслова: вид, спосіб, стан, час. Творення часових форм. Категорії особи, числа і роду. Дієвідмінювання. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
4	Дієслівні форми: інфінітив, безособові форми, дієприкметник, дієприслівник. Прислівник. Загальна характеристика прислівника як частини мови. Значеннєві розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
5	Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук як особлива частина мови. Правопис прийменників. Правопис сполучників. Правопис часток Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
6	Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Типи речень. Просте неускладнене речення. Просте ускладнене речення. Розділові знаки при однорідності. Відокремлення і розділові знаки. Вставні слова, словосполучення і розділові знаки. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
7	Синтаксис складного речення. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Складнопірядні речення. Типи складнопірядних речень. Пунктуація у складнопірядних реченнях. Безсполучникові складні речення. Пунктуація у безсполучникових складних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
8	Пряма мова. Діалог. Способи передачі прямої мови. Пунктуація. Цитування. Правила оформлення цитат. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	4
	Разом	18

**Перелік практичних занять для студентів заочної форми здобуття освіти
1 семестр**

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Предмет і завдання фонетики. Артикуляційно-акустичні характеристики приголосних звуків. Класифікація приголосних. Артикуляційно-акустичні характеристики голосних звуків. Класифікація голосних. Транскрипція. Склад. Наголос. Інтонація. Зміни звуків у мовному потоці. Асиміляція. Дисиміляція. Чергування голосних. Чергування приголосних. Література: 1, 8, 10, 12, 13, 15.	2
2	Лексикологія як наукова дисципліна. Предмет і завдання лексикології. Слово і лексема. Лексичне значення слова. Системні відношення в лексиці.	2

	Моносемія. Полісемія. Пряме і переносне значення слова. Метафоричні й метонімічні перенесення. Синонімія. Антонімія. Пароніми. Омоніми. Література: 1, 6, 10, 13, 15, 17.	
3	Морфеміка та словотвір. Морфемна будова слова. Слова змінні і незмінні. Поняття про морфему.. Основа слова і закінчення. Типи морфем. Слово-словотвору. Способи словотвору Література: 5, 6, 9, 13, 14	2
Разом:		6

2 семестр

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Іменні частини мови. Іменник. Особливості відмінювання іменників 1, 2, 3, 4 відмін. Прикметник. Розряди прикметників за значенням. Ступенювання прикметників. Числівник. Розряди числівників. Відмінювання і правопис числівників. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
2	Дієслово та його форми. Морфологічні категорії дієслова: вид, спосіб, стан, час. Творення часових форм. Категорії особи, числа і роду. Дієвідмінювання. Дієслівні форми: інфінітив, безособові форми, дієприкметник, дієприслівник. Література: 2, 5, 6, 13, 14, 18.	2
3	Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Типи речень. Просте неускладнене речення. Просте ускладнене речення. Розділові знаки при однорідності. Відокремлення і розділові знаки. Вставні слова, словосполучення і розділові знаки. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Складнопірядні речення. Типи складнопірядних речень. Пунктуація у складнопірядних реченнях. Безсполучникові складні речення. Пунктуація у безсполучникових складних реченнях. Література: 4, 6, 11, 16, 18.	2
Разом:		6

4. Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій, повідомлень з теоретичних та практичних питань лексикології, фразеології, лексикографії тощо, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти заочної форми здобуття освіти виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановної сесії. Крім цього, до послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Номер тижня	Зміст самостійної роботи 1 семестру	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	6

3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування. Тестування.	6
4	Опрацювання теоретичного матеріалу .Підготовка до практичного заняття. Повідомлення/презентація.	6
5	Опрацювання теоретичного матеріалу , підготовка до практичного заняття.	6
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	6
7	Опрацювання теоретичного матеріалу. Теоретичне опитування. Виконання вправ.	6
8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Теоретичне опитування. ІДЗ: Тестовий контроль.	6
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування.	6
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	6
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. Робота зі словниками. Повідомлення до теми «Лексика за сферою вживання».	6
12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. .	6
13	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	6
14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготвка до усного опитування.	6
15	Опрацювання теоретичного матеріалу.Повідомлення/перзентації з теми «Джерела фразеології» Підготовка до письмовго опитування.	6
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Робота з художніми текстами: аналіз функціонального, стилістичного, авторського використання ФО.	6
17	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до тестування.	6
	Разом:	100
Номер тижня	Зміст самостійної роботи 2 семестру	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Підготовка до усного опитування.	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4

14	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ.	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестування. Виконання вправ. Підготовка до контрольної роботи.	4
17	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Усне опитування.	6
Разом		70

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

5. Орієнтовна тематика індивідуального завдання (повідомлення/презентація) для самостійної роботи студентів (1 семестр)

1. Переносне значення слова. Види метафор.
2. Метонімія і синекдоха як вияв переносного значення слова.
3. Аналіз синонімії різного типу в художньому тексті (на вибір студента – невеликі твори чи уривки з художніх творів).
4. Джерела і причини виникнення синонімів.
5. Джерела та шляхи розвитку лексичних омонімів
6. Лексико-семантичні і граматичні особливості слів-термінів.
7. Успадкована лексика як джерело формування і збагачення лексичного багатства сучасної мови.
8. Запозичений шар української лексичної системи.
 - 8.1. Старослов'янські як найдавніші запозичення.
 - 8.2. Запозичення найстаріші і нові з латини та грецької мови.
 - 8.3. Запозичення із тюркських мов.
 - 8.4. Запозичення із германських мов.
 - 8.5. Полонізми у складі української лексики.
 - 8.6. Новітні запозичення із французької мови
 - 8.7. Давні й нові запозичення з англійської мови
 - 8.8. Лексичні запозичення з інших мов.
9. Стилiстично маркована лексика української мови.
10. Активна і пасивна лексика сучасної мови.
11. Джерела української фразеології.
12. Багатозначність, синонімія та антонімія у фразеології.
13. Ономастичний компонент у складі фразеологічних одиниць.
14. Історія української лексикографії.
15. Електронні словники сучасної української літературної мови.

5.2. Орієнтовна тематика індивідуального завдання (повідомлення/презентація) для самостійної роботи студентів (2 семестр)

1. Граматика як розділ мовознавства.
2. Граматичні категорії іменних частин мови.
3. Граматичні категорії дієслівних частин мови.

4. Особливості категорії роду іменників. Спільний / подвійний рід.
5. Кличний відмінок в українській мові.
6. Розряди прикметників за значенням. Перехідні розряди прикметників.
7. Розряди займенників.
8. Особливості відмінювання числівників – назв десятків і назв сотень.
9. Складні слова з числівниковими компонентами: творення і правопис.
10. Категорія виду і способу дієслова.
11. Безособові дієслова та їхня синтаксична роль.
12. Дієприслівник: творення і правильна побудова речень з дієприслівниками / дієприслівниковими зворотами.
13. Функції службових частин мови.
14. Типи речень за метою висловлювання та за будовою.
15. Поняття про ускладнене речення.
16. Синтаксичні особливості складносурядних речень.
17. Типи складнопідрядних речень.
18. Сміслові відношення між частинами складного безсполучникового речення.
19. Складні синтаксичні конструкції (ССК) з різними видами зв'язку.
20. Пряма і непряма мова: способи передачі прямої мови і заміна непрямою.

Як ДЗ зараховується як повідомлення на певну тему, так і виконання вправ до тем у модульному середовищі.

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни «Практичний курс української мови» ґрунтується на використанні традиційних та сучасних форм його організації: навчальні заняття (практичне заняття, консультація), самостійна робота, виконання вправ і завдань. Використовуються методи навчання: пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування, демонстрування, використання методів візуалізації; вправи тощо. Застосовуються технології навчання: технології інтерактивного навчання, технологія індивідуалізації навчання, інтеграційні технології, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань і умінь, технологія розвивального навчання тощо. У навчальному процесі використовуються інструменти ІКТ (PowerPoint, MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, месенджери (Viber, корпоративна електронна пошта). Забезпечується студентоцентризований підхід у викладанні та навчанні.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- ✓ усне опитування;
- ✓ тестовий контроль;
- ✓ оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (виконання завдань, участь у обговоренні ситуацій, письмові вправи і завдання);
- ✓ оцінювання результатів виконання домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального бала, не отримує заліку, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав у сумі позитивний

середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального бала) з усіх видів поточного контролю, отримує залік за рейтингом.

Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (<https://khmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontrol-i-ocziuvannya-rezultativnavchannya.pdf>)

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в режимі онлайн. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, підготовку до усного опитування, активну роботу на занятті, участь у обговореннях/дискусіях щодо розглянутих тем і ситуативних завдань.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, виконання завдань і вправ, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його представленням на практичному занятті або здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. Як ІДЗ здобувач може взяти участь у Всеукраїнських і Міжнародних мовних конкурсах, олімпіадах, підготувати реферат або тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну або індивідуальну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, плагіат (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)). У разі виявлення плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності **не допускаються**.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://www.ed-era.com>, <https://prometheus.org.ua/>; <https://www.coursera.org/>; <https://lnk.ua/MVwowwYVz>; <https://lnk.ua/zN2Kppr47>; <https://lnk.ua/x4LX11O4n>; тощо), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ) <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadokvyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontroli-ocziuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>). При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів у межах призначених робочою програмою балів для цього виду роботи.

При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначених структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувачі денної і заочної форм здобуття освіти можуть отримати позитивну підсумкову оцінку, якщо наберуть від 60 до 100 балів.

Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти з будь-якого виду навчальної роботи (структурної одиниці) рекомендується використовувати наведені нижче узагальнені критерії:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерію оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами, прикладними програмами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям

	оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

**Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти
Перший семестр (залік)**

Аудиторна робота				Тестування				Самостійна робота		Контр-ольні заходи	Семест-ровий кон-троль	Ра-зом
Практичні заняття (мінімум – 4 контрольних точки)				4 контрольних точки				2 контро-льних точки		Підсум-ковий контро-льний тест	Залік	
ПЗ 1-2	ПЗ 3-4	ПЗ 5-6	ПЗ 7-8	ТК 1	ТК 2	ТК 3	ТК 4	ІДЗ 1-2	ІДЗ 3-4	ПКТ	За рейтинг-гом	
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)												
6-10	6-10	6-10	6-10	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	12-20	залік	60-100
24-40				12-20				12-20		12-20		

Примітка: * ПЗ – практичне заняття; ТК* – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; ПКТ – підсумковий контрольний тест

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче за встановлений мінімум здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом необхідною термінологією, уміння обґрунтувати основні теоретичні питання з вивченої дисципліни.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними вище критеріями (див. табл. **Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

ІДЗ здобувача денної форми вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням наведених вище у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). За умови успішної участі здобувача (зайняті призові місця, нагородження дипломами переможців) у Всеукраїнських та Міжнародних мовних конкурсах, олімпіадах, а також за підготування реферату або тез доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни як за ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за призове місце чи за участь у конференції.

**Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти
Перший семестр (залік)**

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота					Семе- стровий кон- троль	Разом
Практичне заняття		Контрольна робота		Тестовий контроль		Підсумкови й контрольний тест	Залік за рейтин- гом	
ПЗ 1	ПЗ 2	Якість виконання	Захист роботи	Т 1	Т 2			
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	12-20	6-10	6-10	6-10	18-30	залік	60-100
12-20		18-30		12-20		18-30-		

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням наведених вище у таблиці «**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**» критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне (заповнення форми звітності або окремого розділу (розділів)). Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з теоретичних завдань – 5 балами, практичне завдання 10 балами, загальна максимальна сума балів становить 20. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	3	4	5
Теоретичне питання № 2	3	4	5
Практичне завдання	6	8	10
Всього балів	12		20

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з чотирьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5. Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100

Кількість балів	-	3	4	5
-----------------	---	---	---	---

На тестування відводиться 30 хвилин. Студент проходить тестування у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий залік виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «**зараховано**», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці **Співвідношення**. (див. нижче).

Другий семестр (іспит)

За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є **іспит**, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю **Співвідношення...**), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти

Аудиторна робота						Контрольні заходи		Самостійна робота		Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття (мінімум – 6 контрольних точок)						Тестовий контроль:		ІДЗ		Іспит	Сума балів
1-2	3	4-5	6	7	8	T*	T*	1	2		
						1-3	4-7				
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											60-100
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	3-5	3-5	24-40	
18-30						12-20		6-10		24-40	

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; T* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС». ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням наведених нижче у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 3 балів, максимальний – 5 балів). За семестр кожен здобувач освіти денної форми навчання має виконати і представити на практичних заняттях по 2 ІДЗ (презентації, реферативні

повідомлення з обраної теми). При підготовці тез доповідей на конференцію як ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота				Семестровий контроль	Разом	
								Сума балів
Практичне заняття		Контрольна робота		Тестовий контроль		Іспит		
1	2	Якість виконання	Захист роботи	T1-3	T4-7			
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	9-15	3-5	3-5	3-5	30-50	60-100	
12-20		12-20		6-10		30-50		

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів залежно від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Студент може пройти тестування в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

10. Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми здобуття освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал (добре))	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми здобуття освіти (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

11. Питання для самоконтролю результатів навчання

1 семестр

1. Предмет фонетики і фонології. Склад. Український складоподіл.
2. Наголос словесний та фразовий. Паузи. Мелодика.

3. Загальна характеристика та класифікація мовних звуків. 9. Анатомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків.

4. Голосні звуки сучасної української літературної мови.
5. Зміни голосних звуків у потоці мовлення.
6. Приголосні звуки. Артикуляційно-акустична класифікація приголосних звуків.
7. Палаталізація приголосних.
8. Асиміляція приголосних. Дисиміляція приголосних.
9. Спрощення в групах приголосних.
10. Подовження приголосних звуків.
11. Фонетична транскрипція.
12. Поняття про фонему. Фонемі і варіанти фонем.
13. Чергування голосних звуків.
14. Поняття орфоепії. Культура усного мовлення.
15. Основні риси української літературної вимови.
16. Співвідношення між буквами та звуками української літературної мови.
17. Орфографія української мови та її особливості.
18. Принципи української орфографії.
19. Позначення м'якості приголосних на письмі.
20. Вживання апострофа.
21. Правопис префіксів в українській мові.
22. Правопис деяких суфіксів.
23. Позначення подовжених приголосних на письмі.
24. Особливості подвоєння приголосних.
25. Підходи до вивчення значення слова.
26. Переносне значення слова. Види метафор.
27. Метонімія і синекдоха як вияв переносного значення слова.
28. Синоніми як прояв системності в лексиці.
29. Джерела і причини виникнення синонімів.
30. Антонімічні відношення в лексиці.
31. Джерела та шляхи розвитку лексичних омонімів
32. Паронімічні відношення в лексиці.
33. Лексика української мови з погляду походження.
34. Питомий шар української лексики.
35. Запозичений шар української лексики.
36. Активна і пасивна лексика сучасної української мови.
37. Архаїзми, історизми, неологізми, okazіonalіzми.
38. Ономастика як розділ лексикології.
39. Термінологічні одиниці української мови: історія, класифікація, творення, .
40. Загальнонародна лексика, літературна лексика, народно-розмовна лексика.
41. Стилiстична диференціяція української лексики.
42. Українська фразеологія: класифікація фразеологізмів.
43. Лексико-граматичні розряди фразеологізмів.
44. Фразеологічна варіантність та індивідуально-авторські перетворення.
45. Експресивно-стилістичні властивості фразеологізмів.
46. Прислів'я, приказки та крилаті вирази як предмет фразеології.
47. Основні типи словників: енциклопедичні й лінгвістичні.

48. Історія української лексикографії.
49. Сучасна лексикографічна практика.
50. Електронні словники сучасної української літературної мови.
51. Морфеміка і словотвір як розділи лінгвістики.
52. Морфема і словоформа. Поняття морфеми. Типи морфем.
53. Будова слова. Основа і закінчення.
54. Способи словотвору в українській мові.
55. Морфологічні та неморфологічні способи словотвору.
56. Префіксація.
57. Суфіксальний спосіб творення слів.
58. Особливості безафіксного словотворення.
59. Складання основ та аббревіація.
60. Лексико-синтаксичний і лексико-семантичний способи словотворення.

2 семестр

1. Предмет граматики. Поняття граматичної системи мови. Основні поняття граматики.
2. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слова в українській мові.
3. Предмет морфології. Основні поняття морфології. Ознаки морфологічного слова.
4. Частини мови і принципи виділення їх. Класифікація частин мови.
5. Загальна характеристика іменника.
6. Власні і загальні іменники. Конкретні й абстрактні назви. Категорія збірності. Категорія одиничності. Категорія речовинних іменників. Категорія істот і неістот.
7. Граматичні категорії іменника. Категорія роду іменника. Рід незмінюваних іменників. Категорія числа іменника.
8. Категорія відмінка. Семантичні функції відмінків.
9. Поділ іменників на відміни. Форми іменників першої відміни. Форми іменників другої відміни. Форми іменників третьої відміни. Форми іменників четвертої відміни.
10. Відмінювання іменників множинної форми. Незмінювані іменники.
11. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
12. Словотвір іменників.
13. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників. Семантико-граматичні розряди прикметників.
14. Граматичні категорії прикметників. Семантико-граматичні категорії якісних прикметників.
15. Прикметники вищого ступеня інтенсивності ознаки. Прикметники найвищого ступеня інтенсивності ознаки.
16. Лексико-семантичні категорії відносних прикметників. Присвійні прикметники.
17. Присвійно-відносні прикметники. Співвідношення змісту і форми вираження у категоріях прикметника.
18. Перехід відносних прикметників у якісні.
19. Загальне лексичне і граматичне значення числівників. Розряди числівників. Структурні типи числівників.
20. Граматичні ознаки числівників. Парадигматика числівників. Словотвір і правопис числівників.
21. Загальне лексичне і граматичне значення займенників. Розряди займенників за значенням.

22. Субстантивні займенники. Атрибутивні займенники. Кількісні займенники. Граматичні ознаки займенників.
23. Словозміна особових займенників. Словозміна зворотного займенника. Словозміна присвійних займенників. Словозміна означальних займенників.
24. Словозміна питально-відносних займенників. Словозміна заперечних та неозначених займенників. Словозміна вказівних займенників.
25. Значення і граматичні ознаки дієслова. Дві основи дієслова. Дієвідміни. 24. Структурні класи дієслів.
26. Категорія виду. Творення корелятивної видової пари. Поняття про способи (роди) дієслівної дії.
27. Категорія перехідності/неперехідності. Категорія стану дієслова.
28. Категорія способу, її зв'язок з категорією модальності речення. Категорія часу. Вторинні значення часових форм.
29. Категорія особи. Безособові дієслова.
30. Дієприкметник. Словотвір і правопис дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.
31. Дієприслівник. Словотвір і правопис дієприслівників.
32. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням. Безособово-предикативні прислівники. Правопис та словотвір прислівників
33. Загальні відомості про прийменник. Групи прийменників за походженням і морфологічною будовою. Правопис прийменників. Словотвір прийменників.
34. Загальне поняття про сполучник. Сполучники сурядності і підрядності. Групи сполучників за будовою. Словотвір і правопис сполучників.
35. Загальне поняття про частку. Формотворчі і словотворчі частки. Модальні (фразові) частки. Правопис і словотвір часток.
36. Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів.
37. Предмет синтаксису як розділу граматики. Синтаксис у системі інших наук.
38. Словосполучення як синтаксична одиниця.
39. Речення як основна синтаксична одиниця. Основні ознаки речення.
40. Типи речень за структурними ознаками граматичної основи, кількістю граматичних основ, наявністю другорядних членів речення, метою висловлювання, емоційним забарвленням, характером вираженого ставлення до дійсності.
41. Головні і другорядні члени речення: сутність, принципи виділення, історія вивчення. Підмет як головний член речення. Простий підмет, способи його вираження. Складений підмет, його типи і способи вираження.
42. Присудок як головний член речення: значення, типологія. Складений іменний присудок. Складений дієслівний присудок. Прості присудки. Складні присудки.
43. Сутність, типологія, історія вивчення односкладних речень. Типи односкладних речень.
44. Додаток як другорядний член речення: значення і типологія. Прямі додатки, способи їх вираження. Непрямі додатки, способи їх вираження.
45. Означення як другорядний член речення: значення і типологія. Узгоджені і неузгоджені означення, способи їх вираження. Прикладка як особливий різновид означення.
46. Обставина як другорядний член речення: значення і типологія. 30. Обставини способу дії, часу, причини і допусту. Обставини міри і ступеня, місця, умови і мети.

47. Просте ускладнене речення як синтаксична одиниця. Однорідні члени речення: сутність, типологія, пунктуація. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Однорідні і неоднорідні означення та обставини.
48. Причини та умови відокремлення членів речення. Відокремлені означення, додатки, уточнюючі члени речення. Відокремлені прикладки та обставини.
49. Звертання: способи вираження та особливості функціонування. 40. Вставні та вставлені конструкції.
50. Приєднувальні конструкції. Порівняльні звороти, їх відмінність від неповних підрядних порівняльних речень.
51. Основи української пунктуації.
52. Складне речення як синтаксична одиниця: сутність, засоби поєднання предикативних одиниць, типологія. Принципи класифікації складних речень. Структурно-семантичні типи складносурядних речень.
53. Складнопідрядні речення: сутність, структура. Типи СПР.
54. Синонімія складнопідрядних речень і співвідносних з ними простих речень з відокремленими членами речення.
55. Складні безсполучникові речення з однотипним зв'язком. Складні безсполучникові речення з різнотипним зв'язком.
56. Складні речення із сурядністю та підрядністю. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
57. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.
58. Типологія складних ускладнених речень з різними типами сполучникового і безсполучникового зв'язку.
59. Засоби передачі чужого мовлення. Пряма мова та слова автора. Діалог.
60. Непряма і невласне пряма мова. Цитати.

12. Методичне забезпечення

Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
Інституційний репозитарій ХНУ. URL: <https://library.khmnu.edu.ua/#>
<https://msn.khmnu.edu.ua/course/index.php?categoryid=332>

13. Рекомендована література

13.1 Основна література

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія/Навч. Посіб. Київ: ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
3. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Бойко М. І. Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2023. 177 с.
4. Галас А. М. Синтаксис словосполучення і простого речення сучасної української мови : практикум / А. М. Галас, І. В. Сабадош ; рец. : Г. І. Вовченко, В. Ф. Баньої ; відп. за вип. О. Ф. Миголинець ; Ужгород. нац. ун-т. — 2-е вид., змінене і допов. Ужгород : ФОП Роман О. І., 2023. 238 с.
5. Горпинич В. О. Морфологія української мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: «Академія», 2004. 336 с.
6. Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.

7. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
8. Мінчак Г. Б. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови в таблицях і схемах: [навч. посібник]. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 131 с. Пискач О.Д., Гоца Е.Д. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Ужгород, 2022. 116 с.
9. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Слово, 2010. 328 с.
10. Сучасна українська літературна мова. За ред. Грищенка А. П. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
11. Сучасна українська літературна мова. За ред. Пономарева О. Д. Київ : Либідь, 1997. 437 с.
12. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т філол. та журн., Каф. укр. мови та метод. її навч. ; уклад. Зоя Іванівна Комарова. Умань : Візаві, 2023. 202 с.
13. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін.; За ред. А.П. Грищенка. Київ: Вища шк.. 2002. 439 с.
14. Сучасна українська мова : морфологія: підручник /Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В., Мойсієнко А. К. ; за ред. А. К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Знання, 2013. 524 с.
15. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А.К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 340 с.
16. Сучасна українська мова : Синтаксис : [підручник] / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібджанова, В. В. Коломийцева та ін. ; за ред. А. К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 238 с.
17. Філон М. І., Хомік О. Є. Ф. Сучасна українська мова. Лексикологія. Частина Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.— Харків. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 271 с
18. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова : Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 544 с.
19. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс Навч. пос. Київ: «Арій», 2010. 824 с.
20. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови : підручник. Вид. 2-ге. Київ : Видавничий центр „Академія”, 2010. 408 с.

13.2 Додаткова література

1. Баркасі В. В., Каленюк С. О., Коваленко О. В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. 192 с.
2. Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2005. 270 с.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 354 с.
4. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник для студентів філологічних факультетів вузів. Київ : Либідь, 1993. 368 с.
5. Вінтонів М.О. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Пунктуація: навчально-методичні матеріали. Київ, 2021. 19 12.
6. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 397 с.
7. Гнатюк Л. П., Бас-Кононенко О. В. Українська мова : навч. посіб. Київ : ЗнанняПрес, 2006. 259 с.
8. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ : ДДУ, 2000. 374 с.
9. Дика Н.М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : навчально-методичні матеріали. Київ, 2015.
10. Дубчак О. Бути українською. Речення і його знаки. Київ : Віхола, 2025. 251 с.

11. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови : підручник. Київ: ВЦ „Академія”, 2010. 382 с.
12. Євтушина Т.О. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис словосполучення і простого ускладненого речення: навч. посіб. для студ. пед. вишів III – IV рівнів акредитації. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 188 с.
13. Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 402 с.
14. Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
15. Малюга Н. М., Колоїз Ж. В. Сучасна українська літературна мова: Словосполучення. Речення. Текст. Пунктуація: навч. посіб. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2020. 175 с.
16. Марчук Л.М., Дзюбак Н.М. Синтаксис складного речення : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2013. 172 с.
17. Марчук О. І., Мельник М. Р. Синтаксис сучасної української мови: практикум: методичні рекомендації для аудиторної та самостійної роботи студентів (спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)). Одеса, ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2019. 102 с.
18. Масицька Т. Є. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Навчально-методичні матеріали. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. Вид. 3-тє, випр. і доп. 112 с.
19. Мельничайко В. Я. Українська мова. Види мовного розбору : довідник. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2007. 144 с.
20. Мойсієнко А.К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення: навч. посіб. К.: Персонал, 2009. 207 с.
21. Сучасна українська літературна мова. За ред. Плющ М. Я. Київ : Либідь, 2003. 429 с.
22. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. для студентів гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. (кредит.-модул. система) / Г. В. Купрікова ; Нар. укр. акад., [каф. українознавства]. – Харків : Вид-во НУА, 2015. – 96 с.
23. Терещенко Л.В., Станіславова Л.Л. Лексико-семантичні категорії: лінгвістичний аспект. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: «Філологія». Одеса: Видавничий дім “Гельветика”. 2024. № 65. С. 128-131. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.65.27>
24. Терещенко Л.В., Станіславова Л.Л. удосконалення мовної особистості майбутнього філолога. *Закарпатські філологічні студії*. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет». Видавничий дім «Гельветика». 2022. Випуск 23. Том 1.Офіційний сайт видання: www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua. С.206-210.
25. Торчинська Н. М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : зб. вправ і завдань для студентів спеціальності «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Вид. друге, доповнене. Хмельницький, 2021. 90 с.
26. Торчинський М. М.. Числівник у системі частин мови: проблемні питання. Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика: збірник наукових праць. Хмельницький, 2023. Випуск тринадцятий. С. 159–180.
27. Торчинський М.М., Торчинська Н.М. Систематизація частин мови з прикметниковим типом відмінювання в українській мові. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. 2023. Випуск 3 (101). С. 216–229.
28. Українська мова. Енциклопедія. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : Вид-во „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с. 44.

29. Шевчук С., Кабиш О., Клименко І. Сучасна українська літературна мова. Київ: Алерта, 2011. 544 с.

13.3. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
2. Інституційний репозитарій ХНУ. URL: <https://library.khmnu.edu.ua/#>
3. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
4. Модульне середовище. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/>
5. Офіційний сайт української мови. URL: <https://ukrainskamova.com/>
6. Словник антонімів. <https://antonimy.info/>
7. Словник синонімів. <https://synonimy.info/>
8. Словник української мови online. Томи 1-12 (А-ПІДКУРЮВАЧ). URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0>
9. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970—1980). URL: <http://sum.in.ua/>
10. Словник фразеологічних синонімів. URL: <https://cutt.ly/i2XLxBJ>
11. Словник: портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/index.php>
12. Словопис. URL: <http://slovopys.kubg.edu.ua/>
13. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
14. Український лінгвістичний портал. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. <https://www.ulif.org.ua/>